

Demo Finlandin lausunto Kehityspolitiikan ylivaalikautisesta selonteosta eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö – Demo Finland kiittää eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Kehityspolitiikan ylivaalikautisesta selonteosta (VNS 5/2021 vp). Lausunnossamme haluamme kiinnittää huomiota erityisesti demokratian vahvistamiseen Suomen kehityspolitiikan ja ulkopolitiikan painopisteinä.

Lausunnon pääasiallinen sisältö

- Pidämme tärkeänä, että Suomi pyrkii Kehityspolitiikan ylivaalikautisella selonteolla pitkäjänteiseen sitoutumiseen valittujen kehityspoliittisten tavoitteiden osalta. Erityisen arvokasta on, että demokratia on pysynyt selonteossa kehityspolitiikan päätavoitealueena.
- Esitämme huolen siitä, että demokratian tila on heikentynyt maailmalla yhtäjaksoisesti vuosien ajan ja demokratiatuen tarve on kasvanut. Selonteossa tarvitaan konkreettisia esityksiä demokratian kehityskulun palauttamiseksi positiiviseen suuntaan.
- Korostamme, että selonteossa tulisi huomioida paremmin ne keskeiset toimijat ja elementit, jotka edistävät inklusiivista demokratiaa: parlamentit, puolueet ja poliittiset toimijat. Demokratian vahvistamiseksi, rauhan rakentamiseksi ja konfliktien ehkäisemiseksi Suomen on tuettava kumppanimaissaan monipuoluepohjalta puolueiden ohjelmallisuutta, inklusiivisuutta ja demokraattisuutta.

Demokratian tila on heikentynyt maailmalla

Demokratian tila on heikentynyt sekä uusissa että vakiintuneissa demokratioissa. Kansainvälisen demokratiajärjestö International IDEAn marraskuussa 2021 julkaisema uusi *The Global State of Democracy* -tutkimus kertoo, että autoritaariseen suuntaan liikkuvien valtioiden lukumäärä on ylittänyt demokraattiseen suuntaan kehittyvien valtioiden määrän ensimmäistä kertaa 30 vuoteen. Koronapandemian aikana myös monet demokraattisesti valitut hallitukset ja vakiintuneet demokratiat ovat enenevässä määrin ottaneet käyttöönsä autoritaarisia menetelmiä. Kyseessä on ensimmäinen kerta sitten 1970-luvun, kun demokratioiden määrä ja laatu maailmalla ovat heikentyneet yhtäjaksoisesti viisi peräkkäistä vuotta.

Demokratian taantumista on nähtävissä maailman suurissa valtioissa, kuten Brasiliassa ja Intiassa. Hauraissa, uusissa demokratioissa on koettu vakavia käänteitä, kuten esimerkiksi Myanmarissa helmikuussa 2021 tapahtunut sotilasvallankaappaus ja Tunisiassa presidentin viimeaikaiset toimet, joilla parlamentin toiminta jäädettiin. Demo Finland on tukenut molemmissa maissa politiikkakouluja pyrkien luomaan mahdollisuuksia monipuolueyhteistyölle. Demokratian globaalia tilaa selvittäneen tutkimuksen mukaan on huomattavaa, että myös Yhdysvalloissa ja Euroopan unionin jäsenmaista Unkarissa, Puolassa ja Sloveniassa on nähty demokratian heikentymisen merkkejä, kuten vaalien luotettavuuden kyseenalaistamista, median vapaan toiminnan estämistä ja oikeuslaitoksen riippumattomuuteen puuttumista.

Toisaalta monet demokratiat ovat osoittaneet resilienssiä koronapandemian aikana ottamalla käyttöön uusia demokraattisia toimintamalleja ja järjestämällä vaaleja haastavissa olosuhteissa. Yksi harvoista demokraattisessa kehityksessä edenneistä valtioista on Sambia. Sambiassa nähtiin rauhanomainen vallanvaihdos presidentinvaalien jälkeen kuluneen vuoden aikana. Demo Finland on tukenut maassa naisten poliittisen osallistumisen vahvistumista usean vuoden ajan.

Kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa vahvempi painotus demokratiatukeen

Demo Finland pitää erittäin myönteisenä, että Kehityspolitiikan ylivaalikautisen selonteon yhdeksi painopisteeksi on määritelty rauhanomaiset, demokraattiset yhteiskunnat.

Selonteosta kuitenkin puuttuu maininta demokratian poliittisille elementeille suunnatusta demokratiatuesta. Demokratiatuki on ollut Suomen ulko- ja kehityspolitiikan pitkäaikainen painopiste. Tuen kohdistaminen monipuoluepohjalta poliittisille puolueille ja parlamenteille Suomen kumppanimaissa on demokratiatuessa erityisen tärkeää, sillä ilman näiden instituutioiden vastuuvollisuutta, sitoutumista ja osaamista inklusiivisen demokratian periaatteisiin ei demokratia voi toteutua. Demo Finlandin toiminta seitsemässä Afrikan ja Aasian maassa on esimerkki tällaisesta kansainvälisestä demokratiatuesta. Demo Finland on kaikkien suomalaisten eduskuntapuolueiden yhteistyöjärjestö, joka toimii ulkoministeriön rahoittamana. Demo Finlandin toiminta perustuu aina kysyntään, kunkin maan poliittista kontekstia hyvin tuntevien kumppanijärjestöjen osaamiseen ja tapahtuu sellaisilla alueilla, joissa turvallisuustilanne sen sallii.

Demokratiatuella on vahva yhteys rauhanrakentamiseen ja konfliktien ennaltaehkäisyyn, sillä sen avulla voidaan tukea puolueiden välistä dialogia ja mahdollistaa eri taustoista tulevien ihmisten poliittinen osallistuminen demokratian kautta. Puolueet toimivat usein merkittävänä portinvartijana poliittisessa päätöksenteossa ja on tärkeää sekä ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta olennaista, että esimerkiksi naiset, nuoret ja vammaiset ihmiset pääsevät osallistumaan demokraattisiin prosesseihin.

On ratkaisevaa, että demokratian painopistetasema näkyy kehityspolitiikan rahoituksessa. Nykyisellään demokratiatukeen osoitetaan Suomessa vain pieni osa kehityspolitiikan rahoituksesta. OECD:n uusimpien tietojen mukaan vuonna 2019 demokratiatuen osuus oli 2,8 prosenttia kaikista Suomen kehitysyhteistyöhön kohdennetuista varoista, ja vain murto-osa tästä rahoituksesta kohdistettiin demokratian poliittisten elementtien tukemiseen.

Helsingissä 1.12.2021,

Gary Klaukka

Vt. toiminnanjohtaja, Demo Finland

p. 045 783 23205

gary.klaukka@demofinland.org

Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö – Demo Finland on kaikkien eduskuntapuolueiden yhteistyöjärjestö. Se toimii demokratian edistämiseksi tukemalla suomalaisten puolueiden sekä uusien ja kehittyvien demokratioiden puolueiden välisiä yhteistyöhankkeita. Vuonna 2021 tuimme demokratiaa Etiopiassa, Keniassa, Mosambikissa, Myanmarissa, Sambiassa, Sri Lankassa, Tunisiassa ja Suomessa.